

סגן אלוף נורת' נשבע להעיד אמת
וגם זיף מיסמכים על מחנות

„אחרי החשיפה של פרשת איראן-קונטראס בנובמבר 1986, ניתנה לאוניה הוראה לחזור לאילת, ישראל, נשם נפרקו ארגזיה הנשק שנמטענו בחיפה.”

● „אנחנו ילדים גדולים”

ל גבי חלקה של ישראל בכל הפרשה, יש חילוקי דעות מסויימים בין דו"ח הרוב ודו"ח המיעוט. הם נובעים מהבדלי הגישה. בעוד שהרוב רצה להרשיע את רגן ככל האפשר, השתרל המיעוט להגן עליו.

אולם שני הדו"חות גם יחד מגיעים למסקנה שישראל אינה אשמה. אומנם, דו"ח המיעוט מצטט את דבריו של שולץ כאחת הישיבות, ש.אני חושב שישראל התייחסה אלינו כאל פתאים וגררה אותנו לתוך העסק, כדי שלא נוכל להתלונן על מכירת הנשק הקודמות שלה לאיראן.”

שולץ גם רשם כי „חלק גדול של הפרויקט עלול להיות פעולת-עוקץ ישראלית.” (עוקץ, בסלאנג האמריקאי החדש, הוא פעולת-מירמה מתוכננת). אולם גם שולץ הגיע למסקנה: „אנחנו ילדים גדולים, ועלינו לקבל על עצמנו את האחריות למה שאנחנו עושים, יהיה אשר יהיה.” אשר לעובדות:

הדו"ח חושף מיסמך סודי של מישרד-החוזק האמריקאי הקובע כי ישראל מכרה נשק למישטר של חומייני כבר בי 1981 וב-1982. במאי 1982 הודו אנשי-שילטון ישראליים סומכית שישראל מכרה לאיראן כמויות גדולות של נשק שמקורו בארצות-הברית.

הרעיון למכור נשק לאיראן בי 1985 בא מצד ישראל. אולם הישראלים לא הסתירו מעיני האמריקאים כי האינטרס הלאומי הישראלי עשוי להיות שונה מן האינטרס האמריקאי. הדגיש זאת, למשל, דויד קימחי בשיתוף עם האמריקאים, בראשית הפרשה.

ממשלת-ישראל היתה מעוניינת בחידוש יחסיה עם איראן, שנתקו עם מהפכת חומייני. היא גם היתה מעוניינת בהמשך מילחמת איראן-עיראק בלי סוף. לא היה איכפת לה כלל שחלקה של ארצות-הברית בעיסקה יתגלה ברבים.

האמריקאים, לעומת זאת, היו מעוניינים בסיום המילחמה מהר ככל האפשר. גם הם רצו לחדש את היחסים שלהם עם איראן, אבל הם חששו שאם יתגלו העסקות עם איראן יוק הדבר למעמדה של ארצות-הברית בעולם הערבי — ביחוד אם יתגלה כי הדבר נעשה בשיתוף עם ישראל.

קבע דו"ח המיעוט: „לישראל היו סיבות טובות לרצונה להביא לכך שארצות-הברית תהיה מעורבת בעניין, אולם לארצות-הברית היו סיבות טובות משלה להקשיב ולישראל...אומנם, בהודמנויות מסויימות ארצות-הברית הקשיבה לעצות ישראליות בלי חוש-ביקורת מספיק. אולם דגלי-האזהרה התנופפו שם, ומק-פארלן לפחות שילם להם מס-שפתיים... לכן אפשר להטיל את האשם לשגיאות ארצות-הברית רק על ארצות-הברית עצמה...”

בשני הדו"חות מבוטא חשד חזק כי גורבאניפאר האיראני היה, למעשה, סוכן ישראלי לאורך כל הדרך, נוסף על היותו נוכל, רמאי, שקרן. (כפי שצוין נורת', בלשונו הציונית: „אתה לא יכול לבקש מאמא תרזה שתסע לטהראן...”) גורבאניפאר הוא שהדליף לבסוף את העסק לסיעה קיצונית באיראן, שהביאה לחשיפתו.

● חבורה של גנבים

עיד באן עסקי ישראל. אך כדאי להתבונן גם בהיבט הרחבי יותר של פרשה זו. כתחילה היה נראה כאילו היה אצל האמריקאים מיבצע פטרייטי פשוט של אנשי-סתר, שקיבלו על עצמם לעשות מה שצריך היה לעשות, אומנם מחוץ למיסגרת החוקית הרגילה. כלומר: ששרר אצלם משהו מן האווירה והרוח המייחוסות כיום לשב"כ בישראל.

החקירה גילתה תמונה שונה למדי. הפטרייטים שעסקו בפרשה — סיקורד, חכים ואחרים, בהנהגת נורת' — הקימו רשת מסועפת מאוד של חשבוניות-בנק בשווייץ ובמקומות אחרים, חברות וחברות-בת, הבל כדי להסתיר את זרם הכספים שנועדו לקונטראס ולמטרות פוליטיות אחרות. מובן שלא היה, ולא יכול היה להיות, שום פיקוח על כספים אלה. עכשיו מגלה הדו"ח מה קרה לכספים. סכומי-ענק זרמו לכיסיהם הפרטיים של הפטרייטים עצמם. הם שילמו לעצמם עמלות עצומות (עד כדי שלישי וחצי מערך הנשק). הם חיו כמו מלכים על חשבון העסק, ושמו בצד מיליוני דולארים בחשבוניות פרטיים סמויים.

את הסכומים הם קבעו לעצמם.

שאלה: „האם פשוט ניהלתם משאומתן עם עצמכם (על העמלות והרווחים הפרטיים)?” חכים: „כן”.

המטרה האמיתית של חכים, היהודי-אמריקאי-האיראני, היתה להשתלט על נתח שמן של מיסתר-החוזק של איראן, בן 15 מיליארד הדולארים בשנה. המיליונים ששם כניסו בפרשה זו היו רק רמי-כיס ראשונים.

גם נורת' רחוק מלהיות נקי. קציני-המארינס, שכבר הפך לאגדה פטרייטית, קיבל מתנות בסכומים גדולים, זיף לשם כך מיסמכים. חוז מזה הובטחו תמלוגים גדולים לו או למישפחתו. הוא יצא מן העניין ביש ועין, מפני שהפוליטיקאים, שחיברו את הדו"ח, לא רצו להתעסק איתו. הוא היה פופולרי מדי.

כפי שקובע הדו"ח: הפרשה כולה מגלה מה אדירה הסכנה, כאשר אישי-שילטון מנהלים „מדיניות-חוזק פרטית”, מחוץ למיסגרת החוק הרמקרטית. הדבר מוכרח להוביל למעשי-אייוולת, למיבצעים חסרי-אחריות, למעילה בכספים, למעשי הונאה ורמייה, ולהשחתת כללית של המיסטר השילטוני. לקח זה טוב גם לישראל.

מכפי שישראל שילמה עבורו. מכאן יכלה ארצות-הברית להסיק כאופן הגיוני שישראל השתמשה בחלק מן הכספים למטרות אחרות.”

מכאן למד נורת' את השיטה: שאפשר למכור נשק לאיראן במחירים העולים ב-200% יותר על המחיר האמיתי, להסית כספים אלה בדרכי-סתר לחשבוניות בלתי-מבוקרים, ולהשתמש בהם למטרות שאין עליהם שום פיקוח דמוקרטי.

לפי הדו"ח, השיטה הזאת הומצאה על-ידי הישראלים (כימי הפעילות של נימרודי ושווימר). האמריקאים רק למדו מהם.

זה מעורר את השאלה: על איזה סכומים מדובר? למה הם שימשו? מי השתמש בהם? האם מצאו את דרכם בחזרה לישראל, למטרות-סנים נסתרות, או ששימשו למימון פעולות-סתר שגם לחוגים המצומצמים ביותר במימסד הפוליטי, בכנסת ובמישרד מבקרה-מדינה אין מושג עליהם?

● ניר הציע מיבצעים

ב המושך הדרך החליטו נורת' וניר, בצוותא, להשתמש בחלק מ-עורפי הכספים של העסקות האיראניות למטרות אחרות.”

„בראשית החודש (ינואר 1986) או מוקדם יותר, בסוף דצמבר (1985), דן נורת' עם ניר על האפשרות להשתמש בעורפי-הכספים למיבצעים משותפים של ארצות-הברית וישראל.” דיונים אלה לא נגעו, לפי הדו"ח, לקונטראס.

אילו מטרות? במקום אחר כדו"ח נאמר כי „נורת' סידר תשלום עבור מכשירי-רדיו שסופקו למפלגה פוליטית בארץ זרה. פרוייקט אחר נגע למסעית-עמולה בארץ זרה.” וכמקום אחר: „כיננו מיבצעי תעמולה והשפעה על מדיניות-הפנים של ארצות זרות.”

באיזו מידה היתה ישראל מעורבת בפעולות מסוג זה? על אילו ארצות מדובר? הדו"ח אינו מפרט זאת.

הוא מתעכב על היחסים בין נורת' וניר, ומתאר את „יחסי-העבודה הקרובים” בין השניים. „לנורת' ולניר היה רקע דומה בעבודתם למען ממשלות-הם. שניהם האמינו בשיטות בלתי-אורתודוקסיות בטיפול בטורפים. לפי נורת', ניר העלה את נושא המיבצעים המשותפים כעת ביקור בארצות-הברית בינואר 1986. ניר הציע, לדברי נורת', להשתמש בחלק מן הרווחים שתפיק ישראל ממכירת-הנשק לאיראן, למימון סידרה של פעולות-סתר. אלה יכללו איסוף מידע על קבוצות-טרור, נסיון לשיחור בני-ערובה, ייזום ומימון פעולות-עמולה חשאיות.” איפה?

נורת' רשם בפניקסו כי ניר הציע לקחת 2.5 מיליון מעיסקה של 10 מיליון, ולהקדיש סכום זה ל-„מיבצעים”. לכל מיבצע ניתן שם-צופן, אך המיבצעים לא הספיקו להתבצע.

הדו"ח אינו מפרט מה היה טיבם. אולם נורת' ביקש להודיע לנשיא רונלד ריגן על הרעיון לבצע „מיבצעים סמויים משותפים של ארצות-הברית וישראל.”

● סמים ונשק בלבנון

מיבצע נפרד, שכבר הוזכר בעבר, היה הנסיון להקים בלבנון כוח צבאי מקומי, שישרת מטרות של ארצות-הברית וישראל.

זה נועד להיות „מיבצע לטווח ארוך” כדי להעניק לארצות-הברית בעתיד יכולת-פעולה צבאית בשטח.

„דיק (ריצ'ארד) סיקורד עבד על זה עם ניר, ויש לו עכשיו שלושה אנשים העובדים בשבילנו בביירות וכוח של 40 איש.”

לקופה המשותפת של פעולה זו הוכנסו „סוכנות-הסמים האמריקאית והקשרים הישראליים.” הסוכנות-למילחמה-בסמים של ארצות-הברית הוכנסת לעניין מפני שהיו לה קשרים סמויים בלבנון, שבה המיסחר-בסמים חולש על כל המערכת המדינית-צבאית-מפלגתית.

המטרה העיקרית של פעולה זו היתה לשחרר בני-ערובה. זה לא הצליח, כי הסתבר שכל אנשי-הקשר הלבנונים היו נובלים ורמאים.

● האודיסיאה של ה-„אריה”

דו"ח שופך סוף-סוף אור על אוניית-המיסטרון.

א כפי שגילה יצחק רבין, היתה אוניית-נשק בדרכה מישראל לאמריקה, כאשר התפוצצה הפרשה, והאוניה הוחזרה. רבין קבע כי הוא סירב למכור את הנשק ישר לקונטראס, אלא רק לארצות-הברית, כך שזו תהיה אחראית להמשך הדרך.

(וזרות זו של רבין, העוברת לאורך כל הפרשה, ראוייה לציון. היא חסכה לישראל הרכה מאוד צרות, כפי שמוכיח דו"ח זה. לפי הדו"ח, היה רבין מעורב בעניין לפחות מאז נובמבר 1985, כאשר ביקש מן האמריקאים לעזור בהעברת „מכשירים לקידוח-נפט” לאיראן.)

האוניה היתה ספינה דנית, 47 מ/ס. אריה היא נרכשה על-ידי אנשיו של נורת' בגלל הרישום הרני. מי יחשור שאוניה דנית הגונה תהיה מעורבת בפעולות בלתי-כשרות?

יועץ ניר בין רבין ופרס

„ישראל התייחסה אליו כאל פתאים...”

אריה עסקה בפעולות-נפל שונות מטעם נורת' ואנשיו. לבסוף ניתנה לה ההוראה להפליג ריקה לחיפה, שם היה עליה לקבל מיטען של נשק. בדרך שונה שם האוניה לריה, כדי שלא להסתבך בחרם הערבי. מיסמכי רבי-החובל זיפו.

ב-13 באוקטובר 1986 הגיעה האוניה לחיפה. „רבי-החובל הרופ הפליג קיבל מיטען של שמונה טון של נשק ממוצא מזרחי-אירופי, שאותו הבטיח ניר לקונטראס. לרבי-החובל נאמר גם לקחת תרופות לאיראן. אולם שום מיטען של תרופות לא הגיע.”

הרופ קיבל הוראה להפליג לפוג'יירה אולם אחרי שהאריה המתינה במשך שישה שבועות, והטנקים לא הגיעו, ניתנה לה ב-9 בדצמבר הוראה לפתוח את המיטען הישראלי. רבי-החובל מצא רק 600 רובי-סער אק-47, משומשים מאוד, ו-15 ארגונים של תחמושת, שערכם נאמד ב-100 אלף דולר. לא היה כדאי להוביל מיטען כזה לאמריקה המרכזית.